

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponentka*

Autor/ka práce: Iveta Rossová

Název práce: **Střet kultur ohledně provozu domácnosti a výchovy dětí v česko-guinejských rodinách žijících v České republice**

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jadwiga Šanderová, CSc.

Oponent/tka: Marie Dlouhá

Navržené hodnocení: velmi dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce je jasně formulovaný, závěry mu odpovídají. Práce je vhodně strukturována.

Jediná výhrada je k tomu, že otázka zní (přibližně) „jaké jsou explicitní a implicitní konflikty ohledně...“ (např. str. 39). Z výsledků není patrné, které zjištěné konflikty jsou explicitní a které implicitní. To souvisí s výtkou ohledně oddělování zjištění z etnografie a z rozhovorů do analýzy (viz bod 3)

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka využívá nadstandartního množství pramenů, i v cizích jazycích. Tento rozsah je ve srovnání s jinými bakalářskými pracemi výjimečný. Mám ale výhrady ke skladbě zdrojů. Skladba citované literatury je však v některých místech samoučelná, není zde jasné pojítko mezi literárními zdroji a závěry tématu – tedy proč se zde o daných zdrojích píše (jenom aby se ukázal význam témat?).

Například je zde hodně prostoru věnováno tomu, jaký je „stav“ české a guinejské rodiny.

V závěrech jsou prezentovaná zjištění, ale nejsou dávaná do souvislosti právě s tendencemi, které v těchto dvou kulturách v oblasti rodiny probíhají. Jak si autorka vysvětluje silný důraz guinejských otců na širší okruh přátel apod.? Proč se u párů neprojevovaly tak tradiční rozdělení rolí, jak naznačuje kapitola o současné guinejské rodině? Zároveň právě důraz na přechod k „postmoderní rodině“ (euroamerická kultura) a zůstávání „tradičního“ modelu v guinejské společnosti napovídá, že zde je základ nějakých konfliktů, ale i obohacení...

Zbytečné také čtenáři přijdou zmínky o „zkoumání rodin z různých aspektů“ (str. 6), „téma rodiny lze zkoumat z nejrůznějších aspektů a interpretovat z nejrůznějších teoretických perspektiv“ (str. 5). Každé téma mám mnoho aspektů a lze ho zkoumat z nejrůznějších perspektiv, čtenáře zajímá spíše to, které perspektivy autorka využije a vůči kterým se vymezuje. Dále podobně – k čemu čtenář využije informaci o tom, co je polyandrie, nebo že jsou dysfunkční rodiny (str. 5 a 6).

Jak jsem již psala na začátku, považuji citované zdroje za velmi kvalitní a nadstandartní, jen bych ráda autorce pomohla v další práci. Doporučovala bych jí si u každé pasáže v literatuře si říci, proč ji uvádí, jak souvisí s tématem a jak pomůže pochopit čtenáři výsledky (volbu vzorku a další), jejich aktuálnost...

K literatuře mám i další dílčí výhrady. Například kapitola o proměně instituce rodiny zamlčuje, že prezentované charakteristiky se týkají rodiny západní, euroamerické. To je však velmi podstatný fakt, uvědomíme-li si, jaké rodiny autorka zkoumá.

Autorce bych pro další studium doporučila aktuální knihu *Maříková Hana (ed.), Křížková Alena a Vohlídalová Marta. 2012. Živitelé a živitelky: reflexe (a) praxe. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 303 s. ISBN 978-80-7419-100-8*. Která se k tématu živelství a pečovatelství vyjadřuje poměrně podrobně.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Kvalita dat je odpovídající a autorka výborně reflektuje svoji pozici a možná omezení výzkumu. Hlavní výtku, kvůli níž dávám autorce sníženou známku, směřuji právě do oblasti metodologie a analýzy dat.

Jedná se zejména o to, že mi není jasné, co považuje autorka za onu case (dle jejích slov se jedná o case study). Co je oním sociálním objektem, který zkoumá? Autorka v práci práci zkoumala 6 rodin. Není jasné, kolik rozhovorů proběhlo a zda proběhly s oběma partnery. Pokud ne, jaká omezení takováto data přinášejí? Pokud jsou onou case rodiny a vztahy v nich, tak bych doporučovala zkoumat více členů dané rodiny. V okamžiku, kdy máme data pouze od jednoho člena domácnosti, tak bych se zamyslela nad tím, jaké informace nám to přináší – zjistíme opravdu strukturu rodiny a vztahů uvnitř? Pokud opravdu zkoumá jen páry, nevidím důvod, proč mluvit o case study.

Autorka také v metodologii hovoří o tom, že volí úplné rodiny, protože se jedná o rodiny běžné (str. 22). V jakém smyslu běžné. V předchozí kapitole autorka ukázala, že se definice rodiny mění, typické jsou neúplné rodiny apod. Spíše tedy slovo běžné odkazuje k rodině tradiční. Otázkou pak vůbec je, co je běžná rodina v rámci interkulturních soužití... Dovolím si podotknout, že nezpochybňuji volbu úplných rodin jako zkoumaných jednotek – to je vhodné vzhledem ke zkoumanému tématu a metodologii, zpochybňuji argument „běžnosti“

Autorka píše, že součástí výzkumu bylo terénní pozorování. Součástí analýzy není ani jeden úryvek z terénního výzkumu, terénní poznámky. Občas z textu „zaznívají“ rozdíly pozorování a rozhovorů, ale nejsou jasně oddělené. Není jasné, jestli „Ženy zastávají všechny domácí práce s tím, že muži pomáhají při úklidu a vaření“ (str. 25) je vypořováváno, nebo to plyne z rozhovorů. Nebo „Autoritu v rodině mají oba dva rodiče.“ (str. 25) Vypořovávála to autorka, nebo to zjistila z rozhovorů? Čtenář tak může pochybovat, z kterého zdroje jsou zjištěné informace – zda z etnografie, nebo z rozhovorů. Nemůže se zamyslet nad tím, na jaké úrovni jsou dané fenomény dělané, zda na úrovni slov, nebo jednání.

Zároveň autorka velmi podrobně a odborně popisuje analýzu dat. Mluví o tom, že hloubkově zkoumala každou rodinu (že by v tom byla ona case study?). Nicméně ve výsledcích jsou prezentována obecná zjištění, která jsou napříč rodinami. Hloubkové pochopení rodinných vztahů zde roli nehraje. Analytické kroky, které jsou uvedeny v kapitole 4.3, se neodrážejí ve výsledcích analýzy dat. Musíme tedy jen autorce věřit, že opravdu data kódovala, sestavovala fragmenty do tematických okruhů apod.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Jinak je práce velmi dobře vyargumentovaná, za silnou považuji zejména část zjištění. Ta je nejlépe strukturovaná a přináší opravdu zajímavé výsledky.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých? Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Jazyk je poměrně kultivovaný, i když větné konstrukce autorky jsou příliš komplikované a ztěžují čtenáři sledování argumentační linie, příkladem může být věta: „Pokud se podíváme na strukturu uzavřených sňatků s cizinci, počet českých nevěst přesahuje počet českých ženichů, tzn., že české ženy nacházejí manželé mezi příslušníky jiných národností (potažmo států) častěji než čeští muži [Morgensternová, Šulová a kolektiv 2009:102].“. V práci je poměrně mnoho drobných gramatických a stylistických chyb (CVV místo CVVM, přeoreintovává apod.). Podobně je tomu i v literatuře – Maříková je v abecedě až za Matouškem, mělo by to být naopak. Zcela nepochopitelně je někdy citované jméno díla, jindy instituce, někdy obojí – např. u CVVM se cituje instituce i jméno díla, u *Souhrnné teritoriální informace Guinea* se cituje pouze název díla. Citovat by se mělo jednotně, nejlépe citovat instituci, která je v literatuře na prvním místě. Apeluji na to zejména z toho důvodu, že jsem některé zdroje dohledávala v literatuře a nemohla jsem je díky různému způsobu citování najít.

Celkově považuji úroveň díla z tohoto hlediska za ucházející a nevymykající se běžnému standardu bakalářských prací.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Autorku bych upozornila na používání pojmu sendvičová generace, který v práci užívá ve špatném významu. Možná je to dáno, že daný citát přebírá z jiného díla, prakticky beze změny. Sendvičová generace se běžně používá pro střední generaci, která pečuje jak o starší generaci, tak o mladší a to zároveň.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Zvážila bych ještě diskutovat etické otázky, které se týkají citovaných rodin. Autorka uvádí velmi podrobné sociodemografické charakteristiky rodin (věk, věk dětí apod.). Rodiny jsou z Prahy. Otázkou je, kolik podobných rodin je v Praze. Jednotliví účastníci výzkumu mohou být dle sociodemografických informací snadno identifikovatelní.

Přístup autorky je sice kvalitativní, ale v některých okamžicích vystupuje z pozic pozitivistické epistemologie. Mluví o „stylizaci“ partnerů během rozhovorů (str. 22, 38). Zároveň během rozhovorů zkoumá konstrukce komunikačních partnerů. Nejsou ony stylizace náhodou právě ty zkoumané konstrukce? Jsou ony stylizace opravdu zkrácením výsledků, nebo jsou spíše základem zjištění? Zároveň se autorka snaží být „nestranná“ a „spravedlivá“ (str. 22). Co to znamená? Je možné, aby se autorka ve výzkumu odpoutala od svých východisek? Zde se opět pere kvalitativní výzkum a pozitivistická východiska...

Celkové hodnocení práce:

Celkově považuji práci za velmi dobrou, podepřenou rozsáhlým kvalitativním výzkumem a teoretickými zdroji. Je možné, že některé výše uvedené výtky jsou dané nešikovným prezentováním v textu. Pevně doufám, že u obhajoby autorka dokáže výše uvedené připomínky vysvětlit.

Datum:

27.5.2015

Podpis:

